

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Viittomakielisen tekstin videotallennus ja jälkikä- sittely

Kolin Matkailuyhdistyksen www-sivujen käännös

Reima Parviainen

Viittomakielentulkin koulutusohjelma (240 op)

Huhtikuu 2015

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Reima Parviainen	Sivumäärä 32 ja 8 liitesivua
Työn nimi Viittomakielisen tekstin videotallennus ja jälkikäsittely	
Ohjaava(t) opettaja(t) Maria Nadezhdina & Liisa Halkosaari	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kolin Matkailuyhdistys ry, toiminnanjohtaja Veli Lyytikäinen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tavoitteena oli tutkia viittomakielen videotallennukseen liittyviä seikkoja. Aihetta aloin tutkia videotallennuksen kahden eri vaiheen kautta. Ensimmäisenä tarkastelun kohteena tarkastelin valaistuksen merkitystä viittomakielistä tekstiä tallennettaessa. Jälkimmäisenä tarkasteltiin videon jälkikäsittelyyn liittyviä asioita, joista tärkeimpänä oli taustan muuntelu chroma key –efektin avulla. Valaistuksella tarkoitetaan kuvaustilanteessa käytettyjä valaisimia ja niiden säätelyä. Jälkikäsittely eli editointi vaiheessa käytettiin chroma key –efektiä eli suomeksi väriavainnusta, jonka avulla videoiden tausta saatiin muutettua. Väriavainnuksen suhteen tarkastelin sen vaikutusta viittomisen katseltavuuteen ja ymmärrettävyyteen.</p> <p>Tilaajana opinnäytetyölle toimi Kolin Matkailuyhdistys ry ja työelämän edustajana toimi toiminnanjohtaja Veli Lyytikäinen. Opinnäytetyöni on toiminnallinen ja sen produkti on Kolin www-sivuille tuotettu käännös suomalaisella viittomakielellä. Produkti katsottavissa osoitteessa http://www.koli.fi/fi/Koli-info/Koli-viittomakielella Viitojana toimi Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtori Juha Oksanen.</p> <p>Kolin Matkailupalveluiden uusiutuville internet-sivuille haluttiin käännös suomalaiselle viittomakielelle. Humanistinen ammattikorkeakoulu sai käännöstoimeksiannon, johon mukaan lähti minun lisäksi opiskelijat Janne Puhto ja Milja Harjula. Harjula käsittelee tehtyä käännöstyötä omassa opinnäytetyössään.</p> <p>Opinnäytetyö raportoi kuvaustyön vaiheet alusta loppuun. Valaistuksen merkitys oli kuvaustilanteessa suuri. Viitoja piti saada valaistua mahdollisimman hyvin, jotta kuvauksissa käytetty kamera sai kaapatua käsien nopean liikkeen mahdollisimman sulavana. Valaistuksella oli myös merkitys jälkikäsittelyn suhteen. Valaisimista aiheutuneet varjot vaikuttivat lopputulokseen jossain määrin. Jälkikäsittely vaiheessa tarkastelin kuinka chroma key eli väriavainnus vaikutti viittomisen katselukokemukseen ja ymmärrettävyyteen. Väriavainnus ei kuitenkaan aiheuttanut suuria muutoksia viittomisen seuraamiseen, mutta joissain kohdissa havaittiin pieniä häiriötekijöitä.</p> <p>Raporttiosuutta voidaan hyödyntää missä tahansa ympäristössä, jossa halutaan tallentaa viittomakielistä tekstiä. Liitteeksi tein myös lyhyen koosteen tehdyistä havainnoista, joita voi käyttää ohjeena. Ohjetta voidaan käyttää esimerkiksi viittomakielisiä esseitä tehtäessä.</p>	
Asiasanat viittomakieli, videokamerat, editointi, kääntäminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Reima Parviainen	Number of Pages 32 + 8
Title Video Recording and Editing of Sign Language	
Supervisor(s) Maria Nadezhdina & Liisa Halkosaari	
Subscriber and/or Mentor Koli Tourism Association, Managing Director Veli Lyytikäinen	
Abstract <p>The object of this thesis was to observe the variables in video recording of sign language. First I observed the lighting in the recording session. The latter part observes editing of the video. Specifically the usage of chroma key –effect which was used to manipulate the background of the video. Also whether it affected the viewability and comprehensibility of the video or not.</p> <p>The subscriber of my thesis was Koli Tourism Association and the mentor was managing director Veli Lyytikäinen. The product of my thesis can be found at http://www.koli.fi/fi/Koli-info/Koli-viittomakielella Humak University of Applied Sciences' lecturer Juha Oksanen was the signer on the videos.</p> <p>Koli Tourism Association wanted a translation of their website in finnish sign language. Humak University of Applied Sciences got the translation assignment. Student including me, Janne Puhto and Milja Harjula took up the assignment. Harjula will concentrate on the translation in her upcoming thesis.</p> <p>My thesis described the video recording process from the beginning to the end. The importance of lighting was significant considering the final product. The signer needed to be properly lit to make sure hand patterns were captured fluently. The shadows cast by lights affected editing of the video later on. On the editing phase I observed the effects of chroma key –effect and how it affected the viewability and comprehensibility of the video. Chroma key did not cause any big changes considering these two point of views. Only small distractions were found. This thesis can be utilized in any situation where sign language needs to be recorded.</p>	
Keywords sign language, video, editing, translation	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 AIHEEN RAJAUS	7
2.1 Viittomakielisen tekstin videotallennuksen ja jälkikäsittelyn tarkastelu	7
2.2 Tutkimusongelma	8
2.3 Tutkimuskysymykset	8
3 TIETOPERUSTA	9
3.1 Kääntäminen	9
3.2 Tekniikan tietoperusta	11
3.3 Muita viittomakielen tallennusmenetelmiä	14
4 TOTEUTUS	16
4.1 Kuvausjärjestelyt	17
4.2 Jälkikäsittely	22
5 TULOKSET	27
5.1 Valaistus	27
5.2 Jälkikäsittely	28
6 POHDINTA	31
LÄHTEET	33
LIITTEET	35

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tarkastelee Kolin Matkailuyhdistys ry:n toimeksiannosta toteutetun viittomakielisen käännöksen videotallennetta ja sen työstöprosessia. Tutkimuskysymyksissä käsittelen sitä, mitä asioita valaistuksessa tulee ottaa huomioon, kun tehdään viittomakielistä videotallennetta. Jälkimmäisessä kysymyksessä tarkastelen lopullisessa käännöksessä käytettyä chroma key –tehostetta, jolla videon taustaa saadaan vaihdeltua. Tarkastelun kohteena jälkimmäisessä on se, kuinka kyseisen tehosteen käyttö vaikuttaa käännöksen katseltavuuteen. Esittelen aiheita ensin tietoperustaan pohjaten ja kappaleessa 2.3 esittelen tutkimuskysymykset tarkemmin. Opinnäytetyössä käytettyjä menetelmiä esittelen kappaleessa 4 ja vastaan tutkimuskysymyksiin kappaleessa 5, tulokset. Viimeisessä kappaleessa käsittelen tuloksia ja miten niistä saatua tietoa voidaan hyödyntää jatkossa.

Humanistiselle ammattikorkeakoululle tulleen käännöstoimeksiannon myötä etsittiin kiinnostuneita opiskelijoita toteuttamaan www-sivuista käännös suomalaiselle viittomakielelle. Minun lisäksi opiskelijoista mukaan lähtivät suuntautumisen opintojaan suorittava Janne Puhto, sekä Milja Harjula opinnäytetyön merkeissä. Viittomakielisenä toimittajana produktilla nähdään Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtori Juha Oksanen. Alusta asti haluttiin, että lopullisen käännöksen viittojana tulee olla natiivi viittomakielinen henkilö. Käännöstyö toteutettiin niin, että Janne Puhto teki suomenkielisestä sivustosta ensin toimitetun version, jonka pohjalta me opiskelijat teimme käännökset omista osuukstamme. Opiskelijoiden tekemä käännös toimi pohjana Juha Oksasen viittomalle tuotokselle. Lopuksi sovittiin kuvauspäivä, jolloin lopullinen versio käännöksestä tallennettiin. Rakensin pienen kuvausstudion Kuopioon Avida Tulkikeskuksen etätulkkausstudioon, koska huoneessa oli tarpeisiimme sopiva sininen seinä. Juha Oksanen viittoi käännöksen tekemiimme käännöksiin nojaten. Kuvausten jälkeen minä hoidin videoiden jälkikäsittelyn ja toimitin valmiit videot toimeksiantajalle. Valmiit produktit ovat löydettävissä osoitteesta: <http://www.koli.fi/fi/Koli-info/Koli-viittomakielella>

Opinnäytetyöni aiheen valitsin täysin omien kiinnostuksen kohteideni mukaisesti. Tekniikasta kiinnostuneena ihmisenä sain idean lähteä tutkimaan viittomakielisen

tekstin tallennustekniikoita. Tein asian tiimoilta tiedonhakua, jonka jälkeen totesin, että tällaisesta aiheesta ei ole aiemmin tehty tutkimusta meidän alallamme. Joten koen tämän kaltaisesta työstä olevan hyötyä jatkossa kaikille, jotka tarvitsevat vinkkejä viittomakielisen materiaalin tallennukseen. Opinnäytetyöni on toiminnallinen eli tutkimusmenetelmien käyttö on rajattua, mikä helpottaa myös opinnäytetyön aiheen rajaamista. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 56). Kyseessä on enemmänkin prosessikuvaus tehdystä työstä. Aiheen valinta sinänsä tuotti alkuun vähän jännitystä, koska tällä alalla aihetta ei olla oikeastaan käsitelty, joten tukimateriaalin määrä tulee olemaan vähäinen. Toisena niistä A/V -tekniikka ja toisena viittomakieli. Teknisen puolen lisäksi haluan pohtia viittomakielisen tekstin tallennusta myös siltä kannalta onko videomuotoinen tallennus jokaiseen tilanteeseen paras.

Tarkoituksenani ei ole kuitenkaan kertoa absoluuttista totuutta siitä, kuinka asiat pitäisi tehdä videotallennuksen suhteen, vaan antaa ennemminkin tilannekohtainen kertomus kohtaamistani ongelmistani ja tekemistäni huomioista viittomakielistä tallennetta tuotettaessa. Opinnäytetyöni tulee olemaan helppo ja kätevä käsiopas kaikille, jotka haluavat parantaa omien tallenteidensa laatua joko ennen kuvausta tai jälkikäsittelyvaiheessa.

2 AIHEEN RAJAUS

Tässä kappaleessa käsittelen sitä, miksi päädyin rajaamaan opinnäytetyöni tekniikan näkökulmaa käännöksen näkökulman sijaan. Käyn läpi myös tutkimusongelmia, eli seikkoja joita tarkastelen ylipäättään. Seuraavassa osiossa avaan myös tutkimusky-symyksiäni tarkemmin.

2.1 Viittomakielisen tekstin videotallennuksen ja jälkikäsittelyn tarkastelu

Olen rajannut aiheeni pelkästään viittomakielisen käännöksen tallennukseen ja jälki-käsittelyyn liittyvien seikkojen tarkasteluun, itse käännöksen tarkastelun sijaan. Esille nousevia seikkoja voidaan soveltaa myös muihinkin viitottuihin teksteihin kuin käännöksiin. Kuvaustilanteessa kokeilin erilaisia tekniikoita valaistuksen ja kameran sää-töjen suhteen. Jälkikäsittely oli ajallisesti työläin vaihe käännöksen tuottamisessa. Kuvaustilanteessa viittomakielen tilankäyttö yleensä supistuu. Tallenteella kolmiulot-teinen viittomakieli muuttuu kaksiulotteiseksi (Vivolin-Karén 2009, 17). Valaistuksella pystyn vaikuttamaan kaksiulotteisuuteen, siten että saan siihen mukaan kolmiulottei-suutta kontrasteilla.

Opinnäytetyöni ei tuo suurta määrää uutta tutkimustietoa maailmaan, vaan tarkoituk-sena on yksinkertaistaa asioita mahdollisimman monen ihmisen käyttöön. Parhaassa tapauksessa opinnäytetyöstäni hyötyy kuka tahansa, joka haluaa tehdä esimerkiksi kotonaan jonkin viittomakielisen tallenteen. Siksi aihe on rajattu lähinnä kotikonstein toteutettaviin tallennustilanteisiin. En itsekään käyttänyt materiaalia luodessani kuin hiukan keskivertoa parempaa valaisinta ja järjestelmäkameraa. Yritän kuitenkin opin-näytetyössäni tuoda tallenteen tekemiseen tarkoitetut ohjeet esille sen muotoisina, että niitä pystyy soveltamaan mahdollisimman monilla eri laitteilla. Lopullisen tallen-teen jälkikäsittelyn toteutin Pinnacle Studio 17 -nimisellä videonmuokkausohjelmalla, joka on tutkimukseni luonteeseen sopivasti kotikäyttöön tarkoitettu.

2.2 Tutkimusongelma

Tutkimusongelmani rajaavat aihetta tarkastelemaan kuvauksen aikana huomioon otettavia seikkoja, kuten valaistus, asettelu ja tausta. Jälkikäsitteilyssä tulee taas lisää seikkoja, kuten taustan vaihtelu ja erinäisten säätöjen käyttö.

Ihan konkreettisia ongelmia tutkimuksessa saattaa tuottaa juuri se fakta, että työ on ensimmäinen laatuaan. Minulta puuttuu A/V -alan tunteva työelämäohjaaja, joten joudun turvautumaan enemmän ulkopuolisten apuun. Minun täytyy myös pohtia mikä on työni kohdeyleisö, sillä jos haluan tämän palvelevan mahdollisimman monia käyttäjiä, niin on minun muotoiltava kaikki ohjeet selkokiehiseen muotoon. Ongelmana on siis löytää kultainen keskitie siinä, kuinka teen selkeät, mutta kattavat ohjeet.

2.3 Tutkimuskysymykset

Kysymysten muotoon vaikuttaa hyvin paljon se seikka, että opinnäytetyöni ei ole suunnattu niinkään A/V -alan konkareille, vaan juuri viittomakielialalla toimiville henkilöille, jotka kaipaavat vain neuvoa videotallenteiden luomiseen. Vastaan tutkimuskysymyksiin vain oman tilannekohtaisen kokemukseni mukaisesti, eivätkä tulokset ole välttämättä yleistettävissä.

Kysymys 1: Mitä asioita tulee huomioida valaistuksessa viittomakielistä tallennetta tehtäessä?

Kysymys 2: Vaikuttaako Chroma Key (blue screen) -efekti tekstin ymmärrettävyyteen ja/tai katselukokemukseen?

Ensimmäinen kysymys käsittelee kuvaustilanteessa tehtäviä asioita valaistuksen suhteen. Valaistus on opinnäytetyön kahdesta osa-alueesta helpommin yleistettävissä. Toisessa kysymyksessä käsitelen jälkikäsitteilyvaiheen sisäisiä asioita ja miten ne vaikuttavat lopullisen materiaalin laatuun ja katseltavuuteen.

3 TIETOPERUSTA

Opinnäytetyöni produktin materiaalina käytettiin tekemääni viittomakielistä käännöstä, jonka kirjoitettu versio eli glossit löytyvät opinnäytetyöni liitteenä (LIITE 1.) Tässä kappaleessa avaan kääntämistä käsitteenä sekä viittomakielen eri tallennusmenetelmiä. Jotta opinnäytetyön käsittelykappaleiden lukeminen olisi luontevampaa, avaan myös tekniikan alan tietoperustaa.

3.1 Kääntäminen

Viittomakielistä verkkotekstiä on tutkittu toistaiseksi vielä todella vähän. Verkkotekstin prosessilla on kaksi erilaista polkua:

1. *"Kirjoittaja tuottaa tekstin suoraan viittomakielelle ilman kirjallista ennalta tehtyä käsikirjoitusta. Tuotos kuvataan ja julkaistaan verkossa. Tällaisia ovat esimerkiksi jostain tilaisuudesta tehdyt tallenteet.*
2. *Ensiksi kirjoitetaan kirjallinen teksti, käsikirjoitus esimerkiksi suomeksi tai ruotsiksi. Seuraavassa työvaiheessa tämä kirjallinen teksti käännetään viittomakielelle, kuvataan ja tuotos julkaistaan verkossa. Tällaisia ovat esimerkiksi kaikki julkishallinnon verkossa julkaisemat viittomakieliset tekstit."*

Kirjoittamisen sijaan viittomakielinen verkkoteksti edellyttää videointia. (Vivolin-Karén, 2009, 16.) Kääntämisen lähtökohtana on lähdekielellä tuotettu merkityskokonaisuus eli lähdeteksti, joka on samankielisille lukijoille ja kuulijoille osoitettu viesti. Tekstiä käännettäessä viestin sisältämät merkitykset välitetään toisella kielellä eli kohdekielellä, josta tulee toiseen kieli- ja kulttuuripiiriin tarkoitettu kohdeteksti. (Tommola 2006, 11-12.)

Glossit ovat tavallisin ja maailmalla hyvin laajalle levinnyt tapa merkitä muistiin viittomia ja pidempiä viitottuja jaksoja. Viittomaan viitataan yhdellä viittoman perusmerkitystä vastaavalla sanalla. Glossit voivat koostua myös useammasta sanasta, jos viit-

tomalle ei löydy yhden sanan vastinetta (esim. EI-VIELÄ, AJAA-AUTOA). Vakiintuneen tavan mukaisesti glossit kirjoitetaan suuraakkosilla, jotta ne erottuisivat puhutun kielen sanoista. Yhdellä viittomalla voi olla useita puhutun kielen vastineita ja glossi edustaa yleensä vain yhtä mahdollista merkitystä. (Malm 2000, 192.) Kääntämäni osio Kolin sivuista on opinnäytetyöni liitteenä (LIITE 2). Tekemäni käännöksen glossaus on muodoltaan hyvin vapaa, sillä opinnäytetyöni ei tarkastele itse käännöksen sisältöä ja glossit olivat lähinnä muistin tueksi viitottua versiota tallennettaessa.

Kääntäjillä ja tulkeilla on vähintään kaksi työkieltä. Kääntämisessä ja tulkkauksessa on useita eri vaiheita ja pelkistetyksi voidaan ajatella niin, että lähtökielisen viestin merkitys analysoidaan, ymmärretään ja siirretään kohdekieliseksi viestiksi. Käännös voidaan nähdä palvelutoimintana, jossa tuotteena on toimeksiantajan tilaama kohdeteksti. (Sunnari 2006, 26, 32.) Viittomakielen tulkkauksen ja -kääntämisen selkein ero on se, että kääntämiseen voidaan käyttää enemmän aikaa ja lopullista käännöstä voi muuttaa useaan otteeseen toisin kuin tulkinnoksessa. Tämän lisäksi käännöksiä pyritään muodossa tai toisessa tallentamaan joko suomenkielisin sanaglossein paperille tai videoimalla niitä nauhalle. Toisin kuin puhutuissa kielissä, viittomakielessä kieli-muoto ei aina erota käännöstä ja tulkausta toisistaan. (Roslöf & Veitonen 2006, 109.)

Käännöksemme lähdetekstinä on Kolin Matkailupalvelut ry:n internetsivujen suomenkielisestä versiosta toimitettu tiivistelmä, joka käännettiin kohdekielelle eli suomalaiselle viittomakielelle Humanistisen ammattikorkeakoulun viittomakielentulkkiopiskelijoiden: Janne Puhdon, Milja Harjulan ja minun toimestani. Käännös suoritettiin teke-mällä viittomakielisestä käännöksestä ensin glossit ja sen jälkeen tallenteiden oikeel-lisuutta konsultoitin natiivien henkilöiden avulla, ennen lopullisten käännösratkaisujen tekemistä. Käännökseemme nojaten lopullisen videolle viitotun käännöksen natiivina toimittajana toimi Humanistisen Ammattikorkeakoulun lehtori Juha Oksanen.

3.2 Tekniikan tietoperusta

Viittomakielen muistiinmerkitsemistavat voidaan jakaa viiteen pääluokkaan:

- 1) *”elävä kuva,*
- 2) *piirrookset ja valokuvat,*
- 3) *viittomien tuottamisen kuvaus jollakin puhutulla kielellä,*
- 4) *puhutun kielen glossit ja*
- 5) *varsinaiset viittomakielten kirjoitusjärjestelmät”*

Elävänä kuvana videolle tallentaminen on nykyään luontevin ja myös tarkin tapa tehdä viittomakielisiä muistiinpanoja. Videonauhan ohella elävää kuvaa voidaan tallentaa myös tietokoneeseen, joka mahdollistaa sellaisten viittomakieltä sisältävien tuotteiden tekemisen, joissa viitottuihin osuuksiin pääsee kätevästi käsiksi tietokoneohjelmiston avulla. Tallennusmuotona videotallennus on tarkka, mutta se ei täytä kaikkia tarpeita. Viitottuun tekstiin pitää pystyä viittaamaan esimerkiksi puhutulla kielellä kirjoitetussa tekstissä. Tämän vuoksi tarvitaan sellaisia merkitsemistapoja, joilla viittomien ja viitottujen jaksojen yksityiskohdat saadaan paperille tai tietokoneen tiedostoon. (Savolainen 2006, 189.) Viittomakielisen tekstin kuvaaminen voidaan tehdä kahdella tapaa. Ensimmäinen vaihtoehto on tehdä se aidossa kielenkäyttötilanteessa, jossa läsnä on myös viestin vastaanottajia. Tällöin kyseessä on aito kielenkäyttötilanne ja viittoja saa välittömästi palautetta viittomisen ymmärrettävyydestä. Toinen vaihtoehto on se, että järjestetään kuvaustilanne. Järjestetyssä tilanteessa paikalla on viittojan lisäksi ehkä vain kuvaaja. Lisäksi paikalla voi olla henkilö, joka arvioi viitottavaa tekstiä. (Vivolin-Karén 2009, 16-17.) Meidän tapauksessamme minä itse toimin kuvaajana ja samalla viittomisen laadun arvioijana kuvaustilanteessa. Minun ja Juha Oksasen lisäksi kuvaustilanteessa oli läsnä myös Milja Harjula, joka auttoi käännösratkaisujen sekä lingvististen seikkojen tarkkailussa.

Videotallenteen kuvaamiseen käytin digitaali järjestelmäkameraa Canon 1000D. Kyseessä on ominaisuuksiltaan karsittu järjestelmäkamera, joka on tätä myöten hintaluokaltaan harrastelijakäyttöön soveltuva. Tärkeimpinä ominaisuuksina kameravalin-

nassa pidin tallenteen resoluutiota eli erotuskykyä, jonka tuli olla vähintään HD eli teräväpiirtolaatuista 720p-videota (1280x720). Halusin myös, että kamera tallentaa videon lomittamattomana (progressiivisena) videona lomitettun kuvan sijaan. Resoluutiolla tarkoitetaan digitaalisen kameran CCD- tai CMOS-kennon pikselien kokonaismäärää eli sen erottelutarkkuutta. Tarkkuus merkitään *pikselien määrä vaakasuunnassa x pikselien määrä pystysuunnassa*. (Wikipedia.org). Lomitetulla videolla, esimerkiksi 720i, tarkoitetaan television alkuajoilta jäänyttä videotekniikkaa, jolla haluttiin välttää televisiokuvan alalaidan tummuminen. Ongelma ratkaistiin pyyhkäisemällä kuvaan ensin parittomat ja sitten parilliset juovat näkyville. Nykyisissä nestekidenäytöissä ei enää tarvittaisi tätä tekniikkaa, mutta lomituksen ollessa vielä laajalti käytössä tulee se säilymään käytössä vielä jonkin aikaa. (Ang, 2006, 20.) Huonona puolena lomitetussa videossa on viittomakielen tallennuksen kannalta se, että vuorottelevista juovista johtuen nopeassa käsien liikkeessä kuvaan syntyy juovia. Ne aiheuttavat sen, että esimerkiksi viittojan käsimuotoja on hankalampi seurata kuvan epätarkkuuden vuoksi. Monet videokamerat käyttävät yhä nykyisin lomitettua videokuvaa, joten kameraa valitessa kannattaa olla tarkkana millaista tekniikkaa kyseinen kamera käyttää. Esimerkkinä alla oleva kuva (Kuva 1.), jossa on hyvin havaittavissa kuinka paljon lomitettu kuva voi aiheuttaa epäselvyyttä liikkuvassa kuvassa.

Kuva 1. Esimerkki lomitetusta videokuvasta (Digivideoyhdistys ry)

Halusin varmistaa tallenteen laadun jo ennen tallenteen tekoa, joten valitsin kameran, joka pystyisi tallentamaan videon lomittamattomana eli progressiivisena kuvana.

Lomittamaton pyyhkäisy tarkoittaa yksinkertaisuudessaan sitä, että videoon piirretään vain täyskuvia eli kaikki juovat pyyhkäistään yhdellä kertaa. (Ang. 2006, 20). Tämä tarkoittaa lopputuloksen kannalta sitä, että videoon ei synny häiritseviä poikki-juovia. Videokuvaa pystytään katsomaan selkeämpänä yksi frame eli kuva kerrallaan, joka helpottaa myös jälkikäsitelyä.

Valaisimet olivat myös tärkeässä roolissa kuvaustilannetta suunnitellessa. Ennakko-suunnittelu valaistuksen suhteen on välttämättömyys, sillä se antaa tilaisuuden päättää millaisen valaistuksen ja ilmeen videolleen haluaa ja miettiä millä tavoin se saavutetaan. Suunnittelemalla säästetään myös aikaa kuvauspaikalle tultaessa. (Ang. 2006, 112). Videon valaistuksen perusasiat ovat: voimakkuus, laatu, kontrasti, suunta ja värilämpötila. Voimakkuudessa kyse on valon kirkkaudesta, kun taas valon laadussa on kyse siitä, onko valo terävää, vai hajavaloa eli pehmeää. Kontrasti määrää vaaleiden ja tummien osien kirkkauden ja niiden keskinäisen suhteen. Värilämpötila tarkoittaa valon kirjoa eli valon sisältämien värien suhteita. (Jones, 2004, 50). Kuvaustilanteessa halusimme mahdollisimman hyvän valaistuksen tietenkin viittojaan, mutta myös samalla varmistaa sen, ettei siniselle taustalle synny varjoja. Varjojen välttely on materiaalin laadun kannalta oleellista, sillä taustan pitää olla mahdollisimman yksisävyinen, jotta jälkikäsitely onnistuisi mahdollisimman vaivattomasti ja laadukkaasti. Kuvausstudioissa käytimme mahdollisimman minimalistista ratkaisua, joka koostui ikkunasta tulevasta luonnon valosta, katon loisteputkista, yhdestä spottivalosta ja yhdestä työmaavalaisimesta.

Kuvausten jälkeen alkoi jälkikäsitelyvaihe eli leikkaus. Karkean määritelmän mukaan editointi on prosessi, jossa valitaan ja kootaan lopullinen ääni- tai videoteos raakamateriaalista. (Jones, 2004, 85.) Leikkauksen eli editoinnin periaate muistuttaa sitä, että muodostetaan hajanaisesta sanojen sekamelskasta kauniita merkityksellisiä lauseita. Kun elokuva tallennetaan digitaalisesti tai analogisesti, kameran kuvailmaisimen reaktiot valon, värin ja kohteiden muutoksiin siirretään digitaalimuotoon. Kuvatessa syntyy sarja onnistuneita ja epäonnistuneita leikkeitä ja editoinnilla otetaan kaikki tarpeellinen irti materiaalista. (Ang 2006, 14.)

Digitaalisten videokameroiden rinnalla on kehitetty monia leikkaus- eli editointiohjelmiä. Leikkausohjelmat voidaan jakaa karkeasti kolmeen osaan: perustason, keskita-

son ja ammattilaistason leikkausohjelmiin. Windows-koneissa tämä tarkoittaa esimerkiksi Windows -käyttöjärjestelmän mukana tulevaa Windows Movie Maker –ohjelmistoa. Applen koneissa vastaava editointiohjelmisto on nimeltään iMovie. (Ang 2006, 48.) Minulla oli käytössäni keskitason leikkausohjelmaksi luokiteltu Pinnacle Studio 17. Ohjelman valitsin sen monipuolisuuden ja helppokäyttöisyyden vuoksi. Valinta kriteerinä oli myös se, että ohjelmistolla pystyy toteuttamaan halutun chroma key –efektin. Chroma key –efektillä tarkoitetaan väriavainnusta, jolla kuvan samanväristen osien korvaaminen toisesta videolähteestä otetulla kuvalla onnistuu. Kohde kuvataan tällöin yksiväristä sinistä tai vihreää taustaa vasten, josta tulee myös nimitys blue screen. (Ang. 2006, 244). Chroma keyn käyttö oli materiaalimme lopputulosta ajatellen tarkoituksenmukaista sillä lopulliseen tuotokseen haluttiin Kolin maisemia ja aktiviteetteja kuvaavia markkinointikuvia ja taustan lisäksi videoon lisättiin Koli 100% -logo.

3.3 Muita viittomakielen tallennusmenetelmiä

Elävän kuvan lisäksi viittomakielellä on muitakin muistiinmerkitsemistapoja. Näitä voivat olla piirroksset, valokuvat, viittomien kuvailu puhutulla kielellä, puhutun kielen glossit ja varsinaiset viittomakielen kirjoitusjärjestelmät. Valokuvat ja piirroksset ovat käytössä viittomakielten sanakirjoissa. Näillä voidaan esittää pysäytetty hetki viittoman tuottamisesta. Liike ilmaistaan kuvissa yleensä nuolien avulla.

Puhutulla kielellä voidaan kuvailla yksityiskohtaisesti, kuinka viittoma tulisi tuottaa. Tämä tapa on kömpelö tapa kuvata viittomien muotoa ja sitä käytetäänkin yleensä vain kuvien tukena. Puhutun kielen kirjoitettuun muotoon merkitseminen tarkoittaa glosseja, jotka muodostuvat viittoman perusmerkitystä vastaavista sanoista.

Viittomakielten muotoon perustuvia merkintäjärjestelmiä voidaan pitää niiden varsinaisina kirjoitusjärjestelminä. Kirjoitusjärjestelmät voidaan jakaa kahteen pääluokkaan. Niitä ovat jokapäiväistä viestintää varten luodut järjestelmät ja sanojen tai viittomien tarkkaan koodaavat järjestelmät. Kolme yleisintä järjestelmää ovat amerikkalainen Stokoen järjestelmä, amerikkalainen Sutton Sign Writing –järjestelmä sekä

saksalainen HamNonSys. Näistä kolmesta kukin heijastaa luojiensa näkemystä viittomien ja viitottujen jaksojen rakenteesta. Stokoen ja HamNonSys –järjestelmässä symboleista suurin osa kirjoitetaan peräkkäin, kuten puhuttujen kielten kirjoitusjärjestelmissä. Suttonin järjestelmä taas hyödyntää kaksiulotteista tilaa. (Savolainen 2006, 189-198).

Minun opinnäytetyöni käsittelee kuitenkin elävän kuvan tallentamista. Otan kuitenkin huomioon muutkin viittomakielen muistiinmerkitsemismuodot, sillä käännöstyössä käytetään yleensä videotallenteen lisäksi jotain muutakin tapaa. Omana esimerkkinäni tekemäni glossit (LIITE 1), joita voidaan verrata lopulliseen videoituun käännökseen.

4 TOTEUTUS

Prosessi lähti liikkeelle kun Kolin Matkailupalveluyhdistys otti yhteyttä Humanistiseen ammattikorkeakouluun käännöstoimeksiannon tiimoilta. Kolin uudistuville internet-sivuilla haluttiin lisätä kielivaihtoehdoksi suomalainen viittomakieli, ja tätä myöten käännöstyö tuli ajankohtaiseksi. Julkistusajankohdaksi määrättiin kesäkuu 2014. Janne Puhto lähti mukaan tehdäkseen kääntämisen suuntautumisopintojaan ja hän aloitti ensin työstämään lähtötekstiä. Minä ja Milja Harjula liityimme työryhmään jälkeenpäin opinnäytetöidemme osalta. Janne teki Kolin suomenkielisistä www-sivuista toimitetun version, jota Milja muokkasi vielä lopullista julkaisua varten. Vain markkinointi- ja informaatioarvoltaan tärkein teksti jätettiin, jotta käännöksen laajuutta pystyttiin rajaamaan työmäärän vähentämiseksi.

Teksti jaettiin kolmeen osaan, jolloin kaikki saivat lähes saman verran käännettävää. Milja Harjula tarkastelee omassa opinnäytetyössään käännökseen liittyviä näkökulmia. Järjestimme heti käännösprosessin alussa tapaamisia, jotta saisimme käännöksemme tyyliltään samanlaisiksi. Viittomakielisessä versiossa haluttiin säilyttää samanlainen tunnelma ja kielirekisteri kuin suomenkielisessä lähtötekstissäkin. Käännöksen ekvivalenssi, eli vastaavuus lähtötekstin kanssa, sekä sen adekvaattisuus eli toimivuus kohdekielellä nousivat tärkeimmiksi seikoiksi. (Vehmas-Lehto 1999, 90-91). Halusimme siis säilyttää suomenkielisen lähtötekstin tarjoaman informaation ja samalla halusimme säilyttää sen elävyyden ja kuvailevan luonteen myös viittomakielisessä versiossa. Konsultoimme viittomakielisiä lehtoreitamme tekemistämme käännösratkaisuista.

Kun pääsimme lopullisista käännösratkaisuista yhteisymmärrykseen, sovimme kuvauspäivän. Varasimme toukokuun alkuun Avidan etätulkkausstudiohuoneen käyttöömmä ja rakensimme sinne pienen kuvausstudiomme. ”Tulkkausstudion taustan – joka näkyy asiakkaan ruudulla tulkin taustana – tulee olla tasavärinen ja mattapintainen. Sopivaksi värisävyksi on useissa käytännön kokeiluissa havaittu sininen. Oleellista on, että ihmiset ja ihonväri erottuvat selvästi taustasta. Tilassa on vältettävä kirjavia ja valoa heijastavia pintoja.” (Yhteispalvelun laajenemishanke, 18). Etätulkkausstudion puitteiden vuoksi sinne oli suhteellisen helppo rakentaa chroma keytä

hyödyntävä kuvausjärjestely. Chroma key vaatii toimiakseen tasasävyisen taustan eikä valaistus saa aiheuttaa kuvan puhkipalamista, eli ylivalottumista (Digital Anarchy).

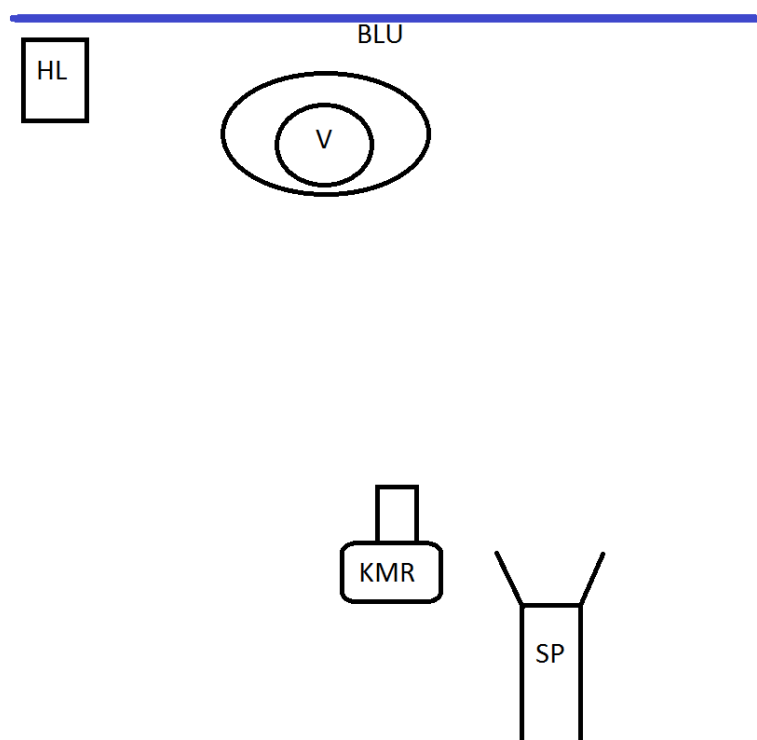
Valaisimet lainasin Pohjois-Savon Kansanopiston valokuvauslinjan varastosta. Otin mukaan kaksi spottivaloa ja yhden työmaavalaisimen. Lopullisessa kuvaustilanteessa käytimme vain yhtä spottivaloa. Spottivalo toimi päävalona, jolla saatiin kuvaan yleisvalaistus ja työmaavalaisin toimi taustavalona, jonka tarkoituksena oli vähentää varjoja ja sillä myös erotettiin kohde taustasta. (Ang 2006, 112). Etätulkkaustudio ei ollut kuitenkaan ulottuvuuksiltaan optimaalisin, sillä viittojan etäisyydet seinästä ja kamerasta jäivät todella lyhyiksi. 120cm on minimietäisyys seinästä, jos halutaan välttää varjoja ja mahdollisia vuotoja jälkikäsittelevaiheessa, joten suositeltu etäisyys olisi 180-300cm seinästä.(Digital Anarchy). Pienellä säätämisellä saimme kuitenkin asetelman toimimaan niin, että valaistus saatiin kohdilleen sekä viittojaan, että taustaan.

4.1 Kuvausjärjestelyt

Kuvausjärjestelyssämme (Kuva 2.) viittoja (V) seisoivat alle metrin päässä takana olevasta blue screenistä (BLU). Kameran (KMR) etäisyys viittojasta oli alle kaksi metriä ja kameran takaa tuli hajautettu spottivalo (SP). Halogeenityömaavalaisin (HL) tuli viistosti alhaalta takana olevaan seinään spottivalon aiheuttamien varjojen häivyttämiseksi. Alla olevasta kuvasta (Kuva 2.) voidaan nähdä kuvaustilanteen perusasetelma. Käyttämämme etätulkkaustudio oli etäisyyksiltään hyvin rajoittunut, joka vaikutti paljon tekemiimme ratkaisuihin. Chroma keytä käytettäessä taustaväri on yleensä sininen tai vihreä, niiden ollessa ihonvärin vastavärejä (Ang, 2006, 119). Tilan pienenä aiheutti myös työskentelyn mukavuuden kannalta haitallista lämpötilan nousua. Käytetyt valaisimet kuumensivat studiotamme huomattavan paljon lyhyessä ajassa, mikä vaikutti kuvaustahtiimme, koska jouduimme pitämään enemmän taukoja. Kuvassa 3. on nähtävissä lopullinen asetelma viittojan, valaisun, ja kameran suhteen. Kuvaustilanteessa ei käytetty teleprompteria, eli lukulaitetta käännöksen glos-

sien lukemiseen vaan käännös oli tulostettuna ja siitä viitottiin lyhyitä pätkiä kerrallaan. Teleprompterin käyttö olisi ollut mahdotonta spottivalon ollessa niin kirkas.

Mitä hitaampaa valotusaikaa eli suljinnopeutta käytetään, sitä enemmän videoon tulee liikkeestä johtuvaa epäterävyyttä. (Hakkarainen, 2007). Valotusajan lyhentyessä kuvaan ehtii tallentua vähemmän valoa, jolloin valon määrä kuvassa vähenee. Tämän vuoksi viittojan valaiseminen oli ensisijainen prioriteetti valaisimia säätäessä. Jotta viittojan käsien liike saataisiin kaapattua terävästi ja sulavasti, täytyi valotusajan olla mahdollisimman lyhyt. Lopullisissa asetuksissa video tallennettiin 1280x720 resoluutiolla, 29 kehyksen sekuntinopeudella ja 1/100s suljinnopeudella. Riittävän suuri kehys- ja suljinnopeus tuottivat yhdessä katsojaystävällistä videomateriaalia.

Kuva 2. Studion rakenne

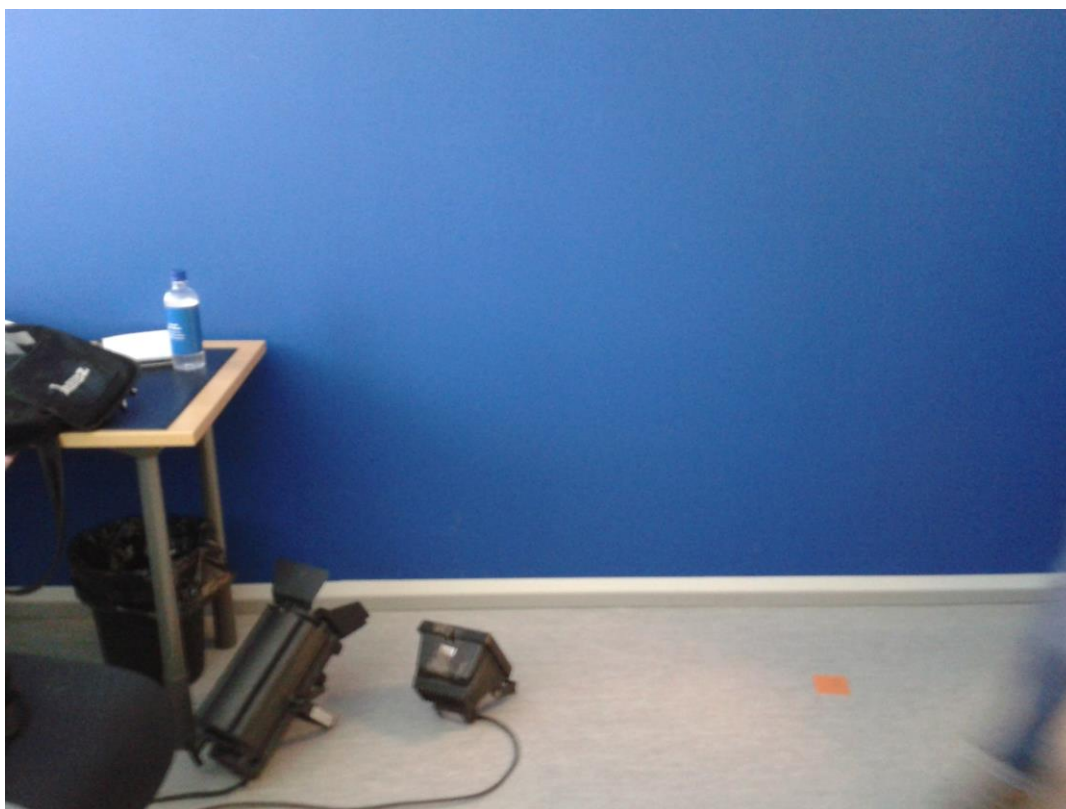

Kuva 3. Spottivalo valaisee viittojan kameran takaa

Kuva 4. Spottivalon ja kameran asetus

Yllä olevassa kuvassa (Kuva 4.) voidaan nähdä kuinka spottivalo (SP) aseteltiin kameran taakse osoittamaan viittojaan (V), jotta kohde saataisiin valaistua tarpeeksi hyvin. Videokameran kenno vaatii tietyn määrän valoa, jotta se toimisi kunnolla. (Jones 2004, 51). Hyvällä valaistuksella kohde saadaan erottumaan taustasta paremmin. Käyttämällämme spottivalolla valon määrä saatiin kuvaustilanteeseen sopivaksi, mutta ongelmaksi nousi liian pieni säätövara valokeilaa kohdistuessa. Liian kovasta valosta aiheutuu teräviä ja häiritseviä varjoja, joita syntyy erityisesti taustalle. Valon langetessa kapealle alalle tarvitaan muita valonlähteitä. (Jones 2004, 52). Päävalon asettelussa täytyi kokeilla useita eri asetelmia ennen kuin sopiva valaistus löytyi. Koska käyttämämme päävalo oli laadultaan kovaa valoa, aiheutti se voimakkaita varjoja takana olevalle seinälle. Varjoja olisi pystytty välttämään, jos viittoja olisi saatu kauemmaksi taustasta. Varjo saatiin valoa suuntaamalla jäämään hyvin suoraan viittojan taakse, jolloin haitta saatiin minimoitua. Myös valkotasapainon kanssa tuli ongelmia, sillä viittojan valkea kauluspaita paloi puhki, eli on aivan liian vaalea, jolloin kontrasti katoaa. Valkotasapainolla tai väritasapaino kertoo kameralle miltä vakoinen näyttää vallitsevassa valaistuksessa, jonka avulla se säätää muut värisävyt oikeiksi ja kuvasta tulee luonnollinen (Hakkarainen, 2007).

Kuva 5. Ylimääräinen spottivalo, sekä taustavalona toiminut työmaavalaisin.

Yllä olevasta kuvasta (Kuva 5.) voidaan nähdä työmaavalaisin (HL), jota käytettiin tasoittamaan taustan valaistusta. Lattialla oleva punainen merkki on viittojan paikkaa osoittava merkintä. Taustavalon tehtävänä oli siis tasoittaa tausta mahdollisimman yksisävyiseksi ja poistaa spottivalon synnyttämän varjot. Valaisimien säädettävyyden ollessa rajallinen, oli kaksipistevalaistus hyvin oikukas tapa toteuttaa haluttu lopputulos. Myöskin ikkunasta tuleva päivänvalo aiheutti seinään heijastuksia ja varjoja. Käytetty tausta oli käyttötarkoitusta varten oikean värinen, mutta maali pintamateriaalina on liian kiiltävä valaistusta ajatellen. Ihannetilanteessa käytössämme olisi ollut chroma screen –efektiä varten valmistettu kangas, joka ei heijasta niin paljon valoa.

Kuvausjärjestelyt onnistuivat kaiken kaikkiaan hyvin ja saimme kuvattua koko käännöksen yhden työpäivän aikana. Otimme käännöksen osioista useita eri ottoja, jotta pystyin jälkikäsitteily vaiheessa valitsemaan aina onnistuneimman version. Jätimme myös sen varalle, että olisimme joutuneet kuvaamaan kaiken uusiksi. Onneksi onnistuimme kerralla riittävän hyvin. Kuvassa 6. voidaan nähdä lopullinen valaistus raakamateriaalissa. Paidan kaulus on valkotasapainon vuoksi liian valkea, mutta viittoja on pääasiassa tasaisesti valaistu. Myös taustan valo on saatu tasoitettua eikä siihen heijastu suuria varjoja.

Kuva 6. Lopullinen valaistus

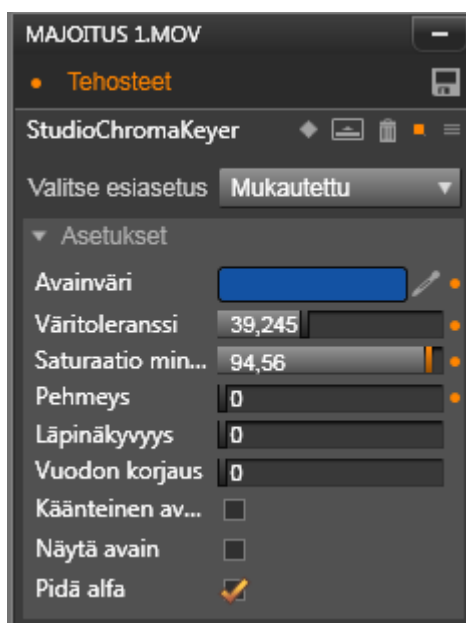
4.2 Jälkikäsittely

Tässä kappaleessa kerron kuinka toteutin opinnäytetyön tarkastelunkin kohteena olevan chroma key efektin. Kuvatun materiaalin jälkikäsittelyn toteutin Pinnacle Studio 17 –ohjelmistolla. Kyseinen ohjelmisto on keskitason leikkausohjelmisto, joka tarjoaa monipuoliset toiminnot käyttökelpoisessa paketissa. Raakamateriaalia oli huomattavasti paljon enemmän kuin lopullista materiaalia ja tämän vuoksi se vaati paljon leikkausta. Kaikki leikkausohjelmat perustuvat neljän pisteen manipuloimiseen, joista kaksi on videoleikkeissä ja kaksi kokonaisuudessa johon ne halutaan upottaa. (Ang, 2006, 48, 164.) Koska käännös viitottiin nauhalle pienissä pätkissä, on materiaalissa siis myös paljon leikkauksia. Pyrin kuitenkin tekemään leikkaukset siten, että ne olisivat mahdollisimman katsojaystävällisiä. Leikkausten välillä on käytetty siirtymätehosteena häivytystä, jotta leikkausten välinen siirtyminen olisi katsojan silmään mahdollisimman pehmeä. Raakamateriaalin valaistusta pystyi jälkikäteen säätämään Pinnacle Studion tehosteasetuksista, mutta lopullisessa versiossa valaistusta on muuteltu kuitenkin hyvin rajallisesti.

Seuraavaksi käyn läpi mitä kaikkia vaiheita chroma key – efektin käyttö vaatii. Chroma keyn tehtävä on käyttää sinistä taustaa väriavaimena, jota pystyy tehosteen valitsemisen jälkeen hallitsemaan halutulla tavalla. Kolia mainostavana tekstinä taustalle valittiin virallisia mainoskuvia Kolin ympäristöstä. Videon alalaitaan haluttiin myös lisätä Koli 100% -logo, jotta valmis materiaali näyttäisi virallisemmalta.

Kuva 7. Chroma key –tehosteen asetukset

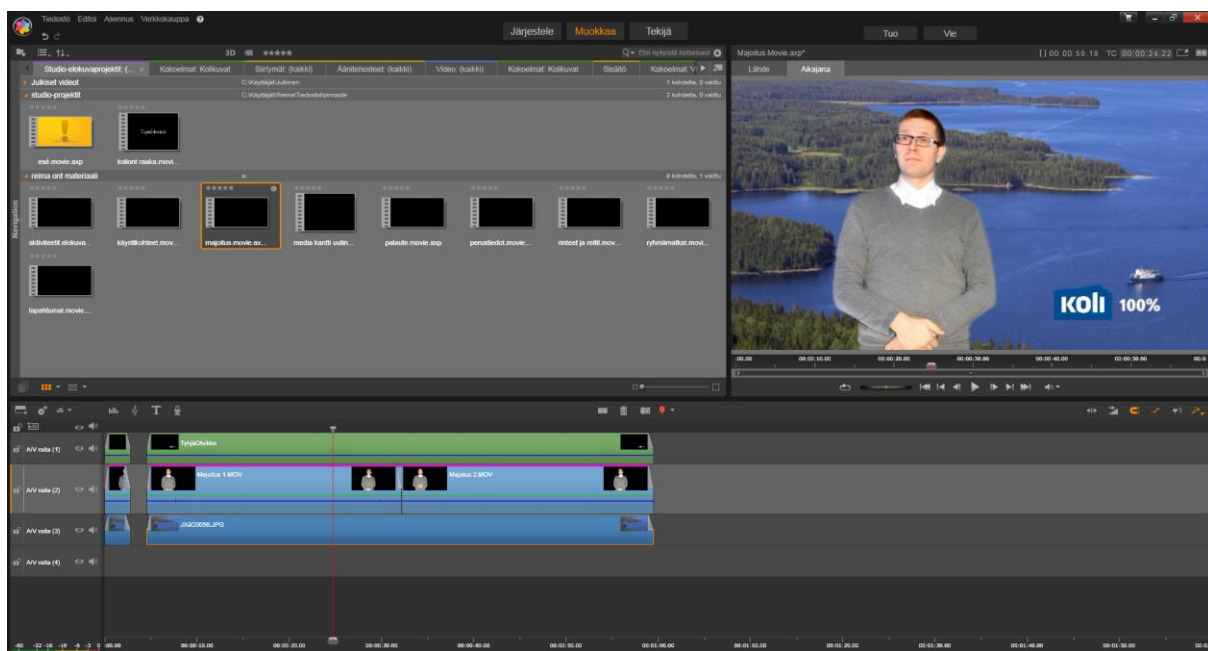
Kuva 8. Lähikuva asetuksista

Kuvassa 7. ja 8. voidaan nähdä chroma keyn eli väriavainnuksen ensimmäinen vaihe. Avainväriksi valitaan taustaan verrattuna keskiarvoisin sinisen sävy. Värityleranssia säätelemällä saadaan mukaan myös muut sinisen sävyt. Toleranssia ei saa olla kuitenkaan liikaa, koska tällöin avainnus menee liian epätarkaksi ja kohteeseen syntyy vuotoja.

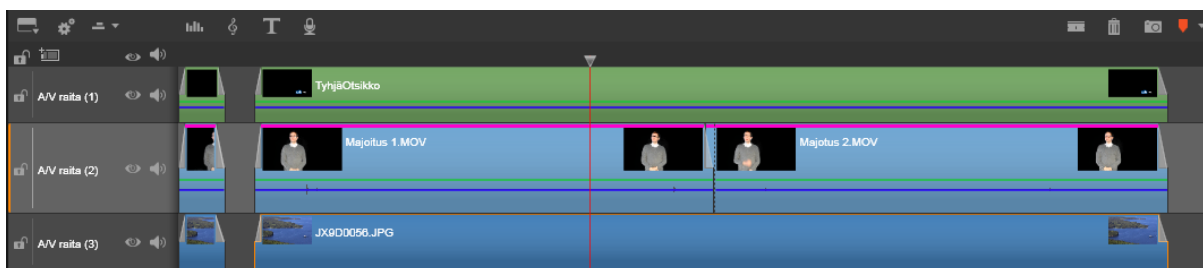

Kuva 9. Avainnuksen tarkkuus voidaan tarkistaa näyttämällä avain

Kuvassa 9. havainnollistetaan väriavainnuksen tarkkuus. Kun tehosteiden saturaation, eli värikylläisyyden, arvo pudotetaan noltaan, tausta muuttuu mustaksi ja näyttää avainnuksen kohteena olevan alueen. Näytä avain –toiminnolla saadaan tarkistettua onko kohteessa vuotoja. Esimerkkikuvassa kohde on tarkkarajainen ja yksisävyinen, joten avainnuksen voidaan todeta olevan onnistunut.

Kuva 10. Avainnukseen lisätään halutut kerrokset

Kuva 11. Ylärivissä Logo ja alla maisemakuva

Kun videoon on lisätty chroma key –tehoste, materiaaliin voidaan lisätä haluttu tausta ja muuta. Kuvassa 11. voidaan nähdä käytetty maisemakuva ja Kolin 100% -logo omilla raidoillaan. Kun tehoste otetaan käyttöön, saadaan onnistunut lopputulos (Kuva 10.). Lopullisessa versiossa läpivuotoa on todella vähän raakamateriaalin laatuun nähden.

Kuva 12. Esimerkki väriavainnuksen läpivuodosta

Esimerkkinä mahdollisesta taustaväriin läpivuodosta ylläoleva kuva (Kuva 12.) Jos avainnusta ei säädetä tarkalleen, näkyy kohteen laidoissa taustan sininen kajastus. Myöskin taustan epätasaisen sävyn vuoksi kuvaan saattaa aiheutua isoja alueita,

joissa avainnus ei toimi. Vuodon korjauksella pienet vuodot on helppo paikata ja rajasta tulee tällöin tarkempi.

5 TULOKSET

Tässä kappaleessa vastaan tutkimuskysymyksiini. Ensimmäisessä osassa käsittelen valaistukseen liittyvät tulokset ja jälkimmäisessä käsittelen jälkikäsitteilyyn liittyviä huomioita. Viittomakielen tallennuksen kannalta valaistuksella oli suuri merkitys. Jälkikäsitteilyllä ei aiheuttanut merkittävää muutosta katseltavuuteen.

5.1 Valaistus

Valaistus sisätiloissa on yleensä tasainen, kaikkialle ulottuva valaistus. Se on kuitenkin videokuvausta kohtaan lempein vaihtoehto. (Ang, 2006 114). Kuvausvaiheessa ilmeni paljon ongelmia valaistuksen tasalaatuisena pitämisen kanssa. Ikkunasta ka-
jastava auringon valo muuttui kuvauspäivän mittaa ja täten materiaalin valaistus muuttui useaan otteeseen. Valonmuutokset on tiedostettava samalla tavalla kuin valokuvauksessa. Pilvi voi peittää yhtäkkiä auringon ja tunnelma muuttuu heti (Ang 2006, 100). Valaisimilla saimme kuitenkin pidettyä valaistuksen suhteellisen tasalaatuisena.

Kun valo suunnataan suoraan kohteeseen, valokeilat antavat kovaa valoa, jossa varjot ovat pimeät ja niiden rajat erottuvat selvästi (Ang 2006, 114). Spottivalo aiheutti huomattavan paljon varjoja taustalle, eikä työmaavalaisin ihan riittänyt tasoittamaan taustan väriä täysin. Asettamalla kamera niin, että spottivalon aiheuttama varjo jäi viittojan taakse, saatiin aikaisiksi tyydyttävä materiaali. Viittojan käsien nopea liike saatiin kaapattua käyttämällä tarpeeksi suurta suljin- ja kehysnopeutta. Tekemäsämme materiaalissa suljinnopeus on 1/100s ja kehysnopeus on 29 kehystä sekunnissa. Valaisemalla viittojaa riittävästi saatiin valotusajan lyhenemisestä johtuva kuvan tummuminen kuriin.

Viittomakieltä videoidessa mahdollisen tilankäytön supistumisen lisäksi viittojan katse näyttää kohdistuvan pääasiassa kameraan. Tämä rajoittaa katseen käyttöä viittomakielisenä elementtinä (Vivolin-Karén 2009, 17). Käyttämämme valaisu aiheutti myös katseenkäyttöön liittyviä ongelmia. Käytössämme olivat vain kyseiset valaisimet eikä niitä varten ollut käytettävissä valoa tasoittavia tarvikkeita. Tämän seurauksena kirkkaan spottivalon käyttö lähietäisyydeltä aiheutti viittojan katseen käytössä haasteita. Yritimme myös saada katseen luontevammaksi irrottamalla sen kameran linssistä. Videoissa viittoja katsoo tarkoituksella hiukan kameran oikean laidan ohitse. Pienestä välimatkasta ja kameran takana olleesta spottivalosta johtuen katse näyttää välillä suuntautuvan liikaa ohi kameran, jolloin katse ei näytä kohdistuvan mihinkään. Spottivalon sijainnista johtuen myös teleprompterin, eli lukijalaitteen käyttö oli mahdotonta kyseisessä tilanteessa. Tästä johtuen käännös on viitottu muistinvaraisesti lyhyissä pätkissä.

5.2 Jälkikäsitteily

Jälkikäsitteilyvaihe sujui suhteellisen mutkattomasti. Taustan valaistuksen epätasaisuus aiheutti läpivuotoa chroma keytä käytettäessä. Videoiden laatu oli kuitenkin riittävä tarkoituksiamme varten. Käyttämämme seinän maalipinta oli jonkin verran kiiltävä, mikä aiheutti jossain määrin sinisen värin heijastumista viittojaan.

Pinnacle Studio 17 –ohjelmiston käyttämä chroma key –tehoste mahdollisti kuitenkin valon vuotojen korjauksen siinä määrin, että lopputuloksesta saatiin siisti. Videoiden taustalle käytettiin useita eri kuvia Kolin eri nähtävyyksistä. Kesäiset maisemat toimivat videoissa vielä erittäin hyvin ja viittoja pysyi koholla taustasta. Videoissa, joissa käytettiin talvisia lumikuvia, aiheutui jossain määrin viittojan katoamista taustaan. Viittojan harmaa paita ja luminen rinnekuva aiheuttivat sen, että kyseisissä kohdissa videota viittoja ei nouse yhtä selkeästi irti taustasta.

Alun perin tutkimuksen kohteena olleen katselukokemuksen näkökulmasta videot ovat kuitenkin onnistuneita. Vihreää ja sinistä järvimaisemaa sisältäneet kuvat toimivat katseltavuuden näkökulmasta hyvin. Laskettelumahdollisuuksista kertoessa oli

kuitenkin sopivampaa käyttää kuvia lumisista rinteistä. Viittoja ei täysin uponnut valkeaan lumikuvaan, mutta ei selvästikään nouse yhtä hyvin irti taustasta. Kuvassa 13. on nähtävissä kuinka hyvin viittoja erottuu taustasta ja kädet eivät sotkeennu taustaan. Vertailun vuoksi kuvassa 14. nähtävissä lumikuvan tuomat haasteet. Hangen valkean sävy on onneksi kuitenkin hyvin sinertävä, joten viittoja ei täysin katoa taustaan. Kädet erottuvat hyvin vaikka kontrasti onkin heikompi.

Kuva 13. Kesäinen tausta

Kuva 14. Luminen tausta

Kuva 15. Chroma keyn aiheuttama läpinäkyvyys

Ylläolevassa kuvassa (Kuva 15.) on esimerkki tilanteesta, jossa valaistus ei ole toiminut kunnolla chroma keyn toimiakseen tarkasti. Viittojan kyynärpäähän on heijastunut sinertävää valoa seinän kautta. Tämä on aiheuttanut sen, että väriavainnukseen on tullut vuotoa. Seurauksena vuodosta aiheutuu, joissain kohdissa nähtävä läpikuultavuus viittojan kädessä.

6 POHDINTA

Tässä luvussa kokoan saamani tulokset yhteen ja pohdin niitä eri näkökulmista. Tarkastelen työni tavoitetta ja sitä, että palvelevatko saamani tulokset tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi arvioin opinnäytetyöni produktin onnistumista ylipäätään ja käyn läpi muita aiheeseen liittyviä seikkoja.

Opinnäytetyöni produkti oli tavoitteiden mukainen ja sitä pystyttiin käyttämään Kolin viittomakielisten internetsivujen materiaalina. Produktin laadusta saatu palaute on ollut hyvää. Produkti toteutettiin käytännössä nollabudjetilla, joten laadun ei tietenkään voinut olettaa olevan ammattilaislaatua. Videoiden laatu on kuitenkin riittävä, jotta niitä pystytään käyttämään osana Kolin markkinointia. Produktiin annettiin alkuun tietynlaiset toiveet, jotka pyrin toteuttamaan lopullisissa videoissa. Tyylimääritseisiin päästiin juuri siinä mittakaavassa kuin oli tarkoituskin. Viittojan taustalle saatiin käsiteltäviin aiheisiin liittyvää kuvamateriaalia ja niiden lisäksi videoihin on lisätty Koli 100% -logo antamaan niille virallisempi ilme.

Itse produktilla merkitystä on mielestäni laajemmassakin skaalassa. Kolin toiminnanjohtaja Veli Lyytikäinen toteaa viittomakielisen sivuston julkistustiedotteessa: *”Matkailu on universaalia, ja se kuuluu kaikille. Toivon, että nämä sivut osaltaan parantavat viittomakielen tunnettavuutta ja asemaa muiden kielten joukossa. Samalla heitän pallon muille matkailualueille ja -kohteille, jotta ne seuraisivat Kolin esimerkkiä.”* (Kolin tiedote 18.06.2014). Olen itse hyvin pitkälti samoilla linjoilla tämän mielipiteen kanssa. Viittomakielisiä palveluita tulisi tarjota monipuolisesti ja erityisesti suurempien palveluntarjoajien kannattaisi kiinnittää asiaan huomiota. Kyse ei ole siis siitä, kuinka moni saa tietoa juuri Kolin matkailumahdollisuuksista, vaan siitä että viittomakielisille kävijöille tarjotaan mahdollisuus tutustua niihin omalla äidinkielellään. Eli tähän aiheeseen liittyen kehitysehdotuksena monille palveluntarjoajille olisi se, että palveluita kannattaa tarjota myös muille kieliryhmille kuin suomenkielisille. Maaliskuussa eduskunta hyväksyi viittomakielilainsäädännön, jonka tarkoitus on taata vammaisille henkilöille samat oikeudet yhteiskunnalliseen osallistumiseen kuin kaikille muillekin

(Helsingin Sanomat 03.03.2015). Yhteiskunnallinen osallistuminen on laaja käsite ja mielestäni siihen voidaan laskea mukaan myös tämän kaltaiset palvelut.

Opinnäytetyöni raporttiosuuden merkitystä voidaan myös pohtia eri näkökulmista. Yksinkertaisuudessaan raportti on vain kuvaus, siitä miten produkti toteutettiin ja mitä havaintoja siitä sain. Raportilleni annoin kuitenkin tavoitteeksi, että siitä pääsisi hyötymään mahdollisimman moni alallamme toimiva henkilö. Mielestäni tuon raportissa esille tärkeimmät asiat, joita liittyy viittomakielisen tekstin videotallenteen tekemiseen. A/V-alan ammattilaisilta voisi saada varmasti paljon enemmän tietoa aiheeseen liittyen, mutta itse ajattelin toteuttaa raportin helposti lähestyttäväksi. Jo pelkästään Humanistisessa ammattikorkeakoulussa opiskelijat tuottavat tuntitolkulla viitottua materiaalia ja videoiden laatu vaihtelee hyvinkin paljon. Tekemäni ohjenuoran avulla videomateriaalista voitaisiin saada edes hiukan laadukkaampaa ja täten helpompaa käsitellä esimerkiksi viittomakielisiä esseitä tarkistettaessa.

Mielestäni viittomakielen tallennustekniikkaan pitää kiinnittää erityistä huomiota. Viittomakieli sisältää paljon informaatiota. Jotta viittomisen pienimmätkin nyanssit saataisiin parhaalla tavalla tallennettua videolle, olisi hyvä käyttää hetki tallennustekniikan tarkasteluun. Kaksiulotteiseksi muuntuessaan viittomisesta häviää jo paljon informaatiota, mutta hyvällä kuvaustekniikalla videoon saadaan kolmiulotteisuuden tuntoa. Täten myös viittomakielen sisältämät vivahteet saadaan nauhalle.

LÄHTEET

Ang, Tom 2006. Digivideo: Kuvaajan käsikirja. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.

Digivideoyhdistys. Kenttä. <http://www.dv.fi/wiki/index.php/De-interlace> Viitattu 03.03.2015

Hakkarainen, Mika 2007. Valokuvauksen tekniikkaa http://mihakkarainen.arkku.net/Valokuvauksen_tekniikkaa.pdf Viitattu 25.04.2015

Helsingin Sanomat. Eduskunta hyväksyi YK:n vammaisten yleissopimuksen. <http://www.hs.fi/politiikka/a1425362228296> Viitattu 28.04.2015

Hytönen, Niina & Rissanen, Terhi (toim.) 2006. Käden käännteessä. Viittomakielen kääntämisen ja tulkkauksen teoriaa sekä käytäntöä. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Jones, Frederic H., 2004. Digivideoijan käsikirja. Helsinki: IT-Press.

Kolille viittomakieliset verkkosivut ensimmäisenä matkailualueena Suomessa <http://www.koli.fi/news/Kolille-viittomakieliset-verkkosivut-ensimmaisena-matkailualueena-Suomessa/z02e2nm0/1ab4dac0-a541-4e68-b5a8-b30afd7fe691> Viitattu 25.4.2015

Malm, Anja (toim.) 2000. Viittomakieliset Suomessa. Helsinki: Finn Lectura

Reiss, Katharina & Vermeer, Hans J. 1986. Mitä kääntäminen on. Teoriaa ja käytäntöä. Lyhentäen suom. Pauli Roinila. Helsinki: Gaudeamus.

Savolainen, Leena 2000. Viittomakielten erilaiset muistiinmerkitsemistavat. Teoksessa: Malm, Anja (toim.) 2000. Viittomakieliset Suomessa. Helsinki: Finn Lectura, 189-200.

Sunnari, Marianna 2006. Kääntäjän ja tulkin kielitaito. Teoksessa Tommola, Jorma (toim.) 2006. Kieli ja kulttuuri kääntäjän työvälineinä. Turun yliopisto. Kääntämisen ja tulkkauksen keskuksen julkaisuja, 25-36

Tommola, Jorma (toim.) 2006. Kieli ja kulttuuri kääntäjän työvälineenä. Turun Yliopisto.

Tommola, Jorma (toim.) 2004. Kieli, teksti ja kääntäminen. Turku: Turun Yliopisto.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vivolin-Karén, Riitta 2010. "Pidättehän huolta että se on ymmärrettävää viittomakieltä" – Lukijan näkökulma viittomakielisiin verkkoteksteihin. Jyväskylän yliopisto: Kielten laitos. Pro gradu –tutkielma <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/26787/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-2011041410643.pdf?sequence=1> Viitattu 03.03.2015

LIITTEET

Liite 1: Käännösteksti

Tapahtumat (<http://www.koli.fi/Suomeksi/Kolilla-tapahtuu/Kolilla-tapahtuu>)

TAPAHTUMAx

Kolin maisemat kannustavat liikkumaan luonnossa, ajattelemaan ja osallistumaan. Kolin kesä houkuttaa suomalaisen luonnon antimin. Järvien ja kesämaisemien lisäksi Kolin kansallispuisto tarjoaa suomalaista kulttuuriympäristöä koettavaksi.

KOLI MAISEMA UPEA ROHKAISTA METSÄ PATIKOIDA AJATELLA OSALLISTUA // KOLI KESÄ JAKSO SUOMI LUONTO METSÄ OS-2 PALJON NÄHDÄ

KOLI JÄRVIxx KESÄ-MAISEMA MYÖS KOLI OMA KANSALLISPUISTO SUOMI KULTTUURI-YMPÄRISTÖ ELÄMYS

Talvella Kolin kansallismaisemien kokeminen onnistuu vaikka Suomen kau-neimmilla laturetkillä maaliskuussa. Syksyllä Kolin mäkisissä maastoissa kisaillaan Vaarojon Maratonilla.

KOLI TALVI JAKSO KANSALLIS-MAISENA NAUTTIA KATSELLA

ESIM. MAALISKUU AIKANA HIIHTO-RETKIxx JÄRJESTÄÄ

SYKSY KOLI MÄKIxx OS-2 VUORI MARATON KISAILLA/JUOSTA

Koli Blues Night tammikuussa, Koli Ruskablues syyskuussa, sekä muut konsertit ympäri vuoden kokoavat puolestaan musiikin ystäviä vaaramaisemiin. Keväällä Kolin luonto valmistautuu kesän väriloistoon ja silloin onkin oiva aika tutustua kansallispuiston keväänmerkkeihin.

TAMMIKUUKOLI BLUES(sininenkitara?) SYYSKUU KOLI RUSKEA-BLUES

KOKO VUOSI KONSERTTIxx IHMINENxx TULLA

KOLI KEVÄT METSÄ PUUT LEHTI-AUETA VÄRIxx PALJON OS-2 HIENO MAISEMA KATSELLA

Täältä löydät linkit Kolin uutisiin, blogi-teksteihin ja Kolin alueen tapahtumiin.

OS-3 LINKKI 1. KOLI UUTISET 2. BLOGI 3. KOLI ALUE TAPAHTUMAx

Aktiviteetit (<http://www.koli.fi/Suomeksi/Nae-ja-tee/Koli-kesalla/Kesaaktiviteetit> ja <http://www.koli.fi/Suomeksi/Nae-ja-tee/Koli-talvella/Talviaktiviteetit>)

AKTIVITEETTIxx

Maisema lumoa ja hiljentää vaarojen laelta tai Pielisen rannasta. Kolin kansallispuistossa ja lähiluonnossa voi ihmetellä vaarojen laella, saarissa, hiekkarannoilla, kukka-ahoilla ja vaikka luolaretkellä.

MÄKIxx OS-2 KATSELLA pielinen JÄRVI RANTA KATSELLA NAUTTIA RAUHA

KOLI KANSALLIS-PUIS-TO VOIDA LUONTO YMPÄRISTÖ TUTUSTUA 1. MÄKI 2 SAARI 3 HIEKKA-RANTAx 4 KUKKA-NIITTY(aho) 5 LUOLA-RETKI

Laaja Pielinen ja muut vesistöt mahdollistavat vesiretkeilyn, kalastuksen tai rannalla leikottelun. Retki Ruunaan koskien tärskeyssä tuo puolestaan vauhtia elämään. Luonnossa viihtyvälle ulkoilijalle Koli antaa paljon. Kolin Retkiviikko heinäkuussa on ulkoilijan unelmaviikko!

Pielinen JÄRVI ALUE VESISTÖxx 1 VENExx 2 KALASTAA 3 RANTA RENTOUTUA

Ruunaa KOSKI KOSKENLASKU UPEA ELÄMYS

KOLI METSÄ PATIKOIDA OS-2 PALJON NÄHTÄVYYSxx

HEINÄKUU KOLI RETKI-VIIKKO UPEA KOKEMUS

KOLI LUONTO METSÄ OS-2 PALJON NÄHTÄVYYSxx PI

MYÖS OHJELMA/TAPAHTUMAx PALJON

Luonnon lisäksi kesällä kukkii myös Kolin ohjelmatarjonta. Kesän kulttuuritarjonta Kolilla, Vuonislahdessa, Suomen Kivikeskuksessa, Lieksassa ja lähiseudulla on mittavaa! Kansallismaisemassa on hyvä puuhastella kesäharrastuksia. KULTTUURI-TAPAHTUMAx 1 KOLI 2 vuonis LAHTI 3 SUOMI KIVI-KESKUS 4 LIEKSA MYÖS MUU LÄHI-ALUExx

KESÄ-HARRASTUS PUUHATA KANSALLISMAISEMA UPEA

Kansallispuiston laitumilta löydät lampaita ja kaunista Itä-Suomen karjaa eli kyyttöjä. Metsähallituksen kautta varattavat lammaspaimenviikot ovat olleet viime vuosien ehdoton kesähitti.

KANSALLISPUISTO LAIDUN LAMMASxx MYÖS ITÄ-SUOMI KARJAx NI-MI kyyttö

LAMMAS-PAIMEN-VIIKKO SUOSITTU TAPAHTUMA AIEMMIN KESÄ / METSÄ-HALLITUS VARATA VOIDA

Maisemahissillä Kolin huipulle kesäaikaan!

KESÄ JAKSO KOLI MÄKI OS-3 MAISEMA-HISSI

Maisemahissi Ukko-Kolilla vie sinut nauttimaan kansallismaisemasta yläilmoista käsin. Lue lisää Maisemahissistä alla olevasta linkistä.

UKKO-KOLI MAISEMA-HISSI KANSALLISMAISEMA KATSELLA-YLHÄÄLTÄPÄIN // OS-2 LINKKI VOI LISÄÄ-TIETÄÄ

Kolin Retkiviikko

KOLI RETKI-VIIKKO

Kolin kesä tarjoaa lukuisia tapahtumia, joista oivallinen esimerkki on Kolin Retkiviikko. Retkiviikon aikana tehdään opastettuja retkiä muun muassa kansallismaisemissa ja kulttuuriympäristöissä. Patikoinnin ohella aktiviteetteja on monen ikäisille ja moneen makuun. Kulttuurinnälkää voi taltuttaa musiikkiesityksissä ja taidenäyttelyissä.

KOLI KESÄ AIKANA TAPAHTUMAx

KOLI RETKI-VIIKKO JAKSO KANSALLIS-MAISEMA KULTTUURI-YMPÄRISTÖ OPASTAA RETKIxx / MYÖS OHJELMA ERIxx IHMI-NEN ESIM. MUSIIKKIESITYS JA TAIDENÄYTTELY

Eteläisen Suomen korkeimmilta huipuilta avautuvat Kolin tykkylumiset maisemat ovat lähes yhtä kuvattuja kuin kesän vihreys tai syksyn väriloisto.

KOLI ETELÄ-SUOMI KORKEIN MÄKI PI

YLHÄÄLTÄ-KATSELLA METSÄ PUUxx LUMI-PEITE HIENO

MYÖS KESÄ VIHREÄ SYKSY VÄRI-RÄJÄHTÄÄ

Nopeasti Pielisen rannasta nousevat vaarat luovat mainiot mahdollisuudet tukevan tykkylumen kehittymiselle. Kolin vaarat ovatkin eteläisimpiä paikkoja Suomessa, jossa tykkylumi on jokavuotinen komistus.

Pielinen JÄRVI RANTA MÄKI-NOUSTA SEURAUS tykky-LUMI SYNTYÄ

((KOLI VAARATx PI SUOMI ETELÄ-isin PAIKKA OS-2 TYKKY-LUMI SYNTYÄ))

Korkeat mäet antavat kyytiä myös laskettelurinteessä ja ladulla. Ukko-Kolin ja Loma-Kolin rinteet tarjoavat vauhdikasta menoa sitä hakeville. Loma-Kolin lastenrinteissä pääsee turvallisesti laskettelun makuun ja Ukko-Kolin jyrkissä rinteissä pääsee rohkeampikin tykittämään.

UKKO-KOLI LOMA-KOLI LASKETELLA HIIHTÄÄ MAHDOLLISUUS HYVÄ
LOMA-KOLI OS-2 LAPSI-RINNE RAUHALLINEN TURVALLINEN LASKETEL-
LA

UKKO-KOLI ROHKEA LASKELLA-VAUHDILLA

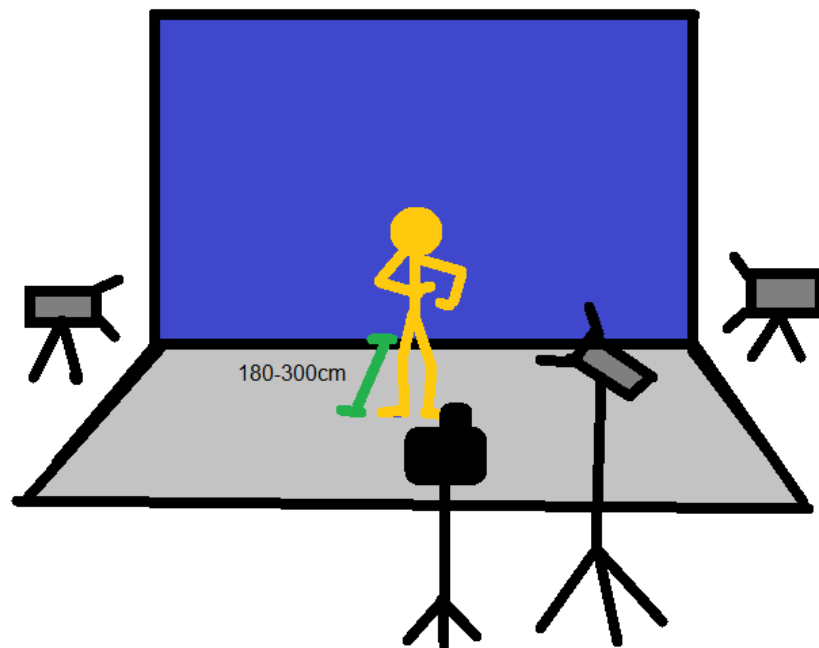
Lumikenkäily, murtomaahiihto ja ratsastusretket kansallispuistossa ja lähialueilla tuovat talvitekemisen riemun niin aikuisille kuin lapsillekin.

KANSALLIS-PUISTO LÄHI-ALUExx AIKUI-NEN:LLE LAPSI:LLE PALJON
TEHDÄ 1 LUMIKENKÄ 2 MURTOMAAHIIHTO 3 RATSASTUS RETKET MU-
KAVAA

Lämmin juoma tai ruoka maistuu päivän päätteeksi !

PÄIVÄ VALMIS LÄMMIN JUODA SYÖDÄ NAUTTIA

Liite 2: Vinkkejä viittomakieliset tekstin tallennukseen

1. Kamera

- Kuvaa 720p tai 1080p videokuvaa. Tarkista vaikka valmistajan verkkosivuilta.
- Kehysnopeuden olisi hyvä olla vähintään 29 kehystä sekunnissa.
- Valotusnopeus kannattaa pudottaa alhaiseksi. Esim. 1/100s

2. Kuvausstudio

- Jos mahdollista, järjestä kuvauksia varten huone, jossa on tasainen yksivärinen seinä. Sininen seinä sopii hyvin, koska tällöin viittoa saadaan paremmin nousemaan irti seinästä.
- Viittojan tulisi olla 180-300cm etäisyydellä seinästä, jotta vältetään taustalle syntyviä varjoja.

3. Valaisimet

- Viittojaan olisi hyvä saada ainakin yksi kohdevalo.
- Viittojan riittävä valaisu takaa, että käsien liike saadaan kaapattua sulavana.
- Jos spottivalo aiheuttaa viittojan taakse voimakkaita varjoja, voidaan niitä tasoittaa yhdellä tai useammalla valaisimella.
- Valon kovuutta voidaan säädellä käyttämällä valonhajoittimia.

Liite 3: DVD